

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29

25 вересня 2026 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 41

З метою виконання завдань суддівського самоврядування, передбачених статтею 126 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», зокрема, щодо вирішення питань внутрішньої діяльності судів в Україні, створення незалежних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, прагнучи поліпшити стан організаційного забезпечення діяльності судів, Рада суддів України вважає за необхідне прийняти це Рішення.

Закон України «Про судоустрій і статус суддів» є спеціальним нормативно-правовим актом, який визначає організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, а також встановлює правові засади організації судів, статусу суддів і діяльності органів суддівського самоврядування.

Відповідно до частини десятої статті 20 вказаного Закону, у суді, кількість суддів у якому перевищує десять суддів, може бути обраний один заступник голови суду, а в суді, кількість суддів у якому перевищує тридцять суддів, – не більше двох заступників голови суду.

Таким чином, законодавець пов'язує можливість обрання відповідної кількості заступників голови суду саме з кількістю суддів у суді.

При цьому частина десята статті 20 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» не містить положень про те, що для визначення кількості заступників голови суду необхідно враховувати фактичну кількість суддів, які на відповідний момент займають посади у суді.

Частиною шостою статті 19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачено, що кількість суддів у суді (крім Верховного Суду) визначає Вища рада правосуддя з урахуванням консультативного висновку Державної судової адміністрації України, судового навантаження та в межах видатків, визначених у Державному бюджеті України на утримання судів та оплату праці суддів.

Отже, законодавством визначено спеціальний порядок встановлення кількості суддів у суді, який реалізується рішенням Вищої ради правосуддя.

Зазначена кількість суддів є організаційною та штатною характеристикою відповідного суду і не може ототожнюватися з фактичною чисельністю суддів, які на певний момент займають посади у цьому суді.

Фактична чисельність суддів є динамічною величиною, яка може змінюватися внаслідок звільнення суддів, переведення, відрядження, інших передбачених законодавством обставин. При цьому зміна фактичної чисельності суддів не означає зміни кількості суддів відповідного суду, визначеної Вищою радою правосуддя відповідно до частини шостої статті 19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Судова установа не може мати різну допустиму

кількість адміністративних посад залежно від динамічної зміни фактичної чисельності суддів без зміни встановленої законом кількості суддів відповідного суду.

Рішенням Ради суддів України від 03 жовтня 2025 року № 43 до пунктів 3.8 та 5.1 Типового положення про збори суддів, затвердженого рішенням Ради суддів України від 04 червня 2015 року № 45 (зі змінами), були внесені зміни, відповідно до яких при вирішенні питання про обрання заступників голови суду передбачено враховувати фактично зайняті посади суддів у відповідному суді.

Зазначене положення було спрямоване на забезпечення належного представництва суддів у вирішенні питань суддівського самоврядування та врахування фактичного кадрового складу суду.

Разом з тим його застосування у контексті частини десятої статті 20 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» потребує уточнення з метою забезпечення узгодженості положень Типового положення із законом та дотримання принципу юридичної визначеності.

До Ради суддів України надходять звернення судів щодо необхідності внесення змін до Типового положення про збори суддів у частині визначення кількості суддів суду для вирішення питання про обрання заступника (заступників) голови суду.

Рада суддів України наголошує, що, відповідно до статті 126 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», суддівське самоврядування є самостійним колективним вирішенням питань внутрішньої діяльності судів.

Згідно зі статтею 128 цього Закону збори суддів вирішують питання, віднесені законом до їх компетенції, у тому числі обирають суддів на адміністративні посади та звільняють їх із цих посад у випадках і порядку, встановлених законом.

Таким чином, суддівське самоврядування має забезпечувати можливість самостійного вирішення суддями питань внутрішньої діяльності суду в межах, установлених законом.

Рада суддів України, здійснюючи передбачені законом повноваження у сфері суддівського самоврядування, не може змінювати встановлений законом порядок визначення кількості адміністративних посад або встановлювати додаткові умови їх існування.

Рада суддів України окремо зазначає, що застосування штатної чисельності суддів для визначення максимальної кількості заступників голови суду не обмежує повноважень зборів суддів щодо вирішення питання про доцільність обрання одного чи двох заступників.

Кількість суддів, визначена Вищою радою правосуддя, визначає лише граничну кількість адміністративних посад, які можуть бути обрані відповідно до частини десятої статті 20 Закону.

Безпосереднє рішення про обрання відповідної кількості заступників голови суду залишається питанням, віднесеним законом до компетенції зборів суддів відповідного суду.

Такий підхід забезпечує баланс між законодавчо визначеною організаційною структурою суду та принципом самостійності суддівського самоврядування.

Рада суддів України також враховує необхідність забезпечення безперервності та належної організації роботи судів.

Заступник голови суду здійснює визначені законом та внутрішніми організаційними актами суду повноваження, бере участь у забезпеченні належної

організації роботи суду та, у випадках, передбачених законом, виконує обов'язки голови суду в разі його відсутності.

Особливого значення належна організація діяльності суду набуває в умовах воєнного стану, коли на голів судів та їх заступників покладається значний обсяг додаткових організаційних, адміністративних та інших завдань, пов'язаних із забезпеченням безперервної роботи суду, безпеки суддів і працівників апарату суду, фінансово-господарського забезпечення, мобілізаційної роботи та інших напрямів діяльності.

Відтак забезпечення можливості функціонування передбаченої законом адміністративної структури суду відповідає завданням суддівського самоврядування та спрямоване на забезпечення належної організації здійснення правосуддя.

Таким чином, Рада суддів України доходить висновку, що для цілей застосування частини десятої статті 20 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначальною є кількість суддів відповідного суду, встановлена Вищою радою правосуддя відповідно до частини шостої статті 19 цього Закону.

Фактична чисельність суддів, які на відповідний момент займають посади у суді, не змінює встановленої Вищою радою правосуддя кількості суддів суду та не може бути самостійною підставою для визначення або зміни кількості посад заступників голови суду.

Фактична чисельність суддів може враховуватися при вирішенні питань, безпосередньо пов'язаних із діяльністю зборів суддів, визначенням кворуму та організацією здійснення суддівського самоврядування у випадках, передбачених законом та Типовим положенням.

Водночас така фактична чисельність не повинна використовуватися як критерій для визначення максимальної кількості заступників голови суду, оскільки відповідний критерій безпосередньо визначений частиною десятою статті 20 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Заслухавши та обговоривши інформацію Голови Ради суддів України Саліхова В.В. щодо обрання суддів на адміністративні посади в судах, відповідно до статті 133 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Положення про Раду суддів України, затвердженого рішенням XX чергового з'їзду суддів України 11 березня 2026 року, Рада суддів України

вирішила:

1. Визначити, що для цілей застосування частини десятої статті 20 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» кількість суддів суду визначається виходячи з кількості суддів відповідного суду, встановленої Вищою радою правосуддя відповідно до частини шостої статті 19 цього Закону.

2. Внести зміни до Типового положення про збори суддів, затвердженого рішенням Ради суддів України від 04 червня 2015 року № 45 (зі змінами), що додаються.

3. Визнати таким, що втратив чинність пункт 2 рішення Ради суддів України від 03.10.2025 № 43.

**Голова
Ради суддів України**

Віталій САЛІХОВ

до рішення Ради суддів України
25 вересня 2026 року № 41

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішення Ради суддів України
25 вересня 2026 року № 41

ЗМІНИ

до Типового положення про збори суддів, затвердженого рішенням

Ради суддів України від 04 червня 2015 року № 45,

*(зі змінами, внесеними згідно з рішеннями Ради суддів України
від 31.01.2020 № 04;
від 05.06.2020 № 33;
від 03.10.2025 № 43).*

1. Пункт 3.8. Типового положення про збори суддів, викласти в такій редакції:

«3.8. Кількість суддів суду визначається в порядку, передбаченому ч. 6 ст. 19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», та підтверджується відповідним рішенням Вищої Ради правосуддя.

Виключно для цілей забезпечення здійснення суддівського самоврядування, визначення кворуму та організації зборів суддів, тут і далі у Положенні, кількістю суддів суду вважається фактична кількість суддів, які перебувають у штаті суду, до видання головою суду на підставі акта про переведення судді, звільнення судді з посади, а також у зв'язку з припиненням повноважень судді відповідного наказу.».

3. Положення абзацу третього пункту 5.1. Типового положення про збори суддів викласти в такій редакції:

«При вирішенні питання про обрання заступників голови суду необхідно враховувати кількість суддів суду, передбачену абзацом першим пункту 3.8. цього Положення.».

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Ради суддів України
25 вересня 2026 року № 41

Порівняльна таблиця змін
до Типового положення про збори суддів, затвердженого рішенням
Ради суддів України від 04 червня 2015 року № 45,
(зі змінами, внесеними згідно з рішеннями Ради суддів України
від 31.01.2020 № 04;
від 05.06.2020 № 33;
від 03.10.2025 № 43).

Діюча редакція	Редакція, що пропонується
...	...
3.8. Кількість суддів відповідного суду визначається згідно з Законом України «Про судоустрій і статус суддів». Суддями відповідного суду вважаються всі судді, які перебувають у штаті суду, до видання головою суду на підставі акта про переведення судді, звільнення судді з посади, а також у зв'язку з припиненням повноважень судді відповідного наказу. Зазначена кількість суддів враховується при встановленні кворуму та при вирішенні питань, пов'язаних із обранням суддів на адміністративні посади.	3.8. Кількість суддів суду визначається в порядку, передбаченому ч. 6 ст. 19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», та підтверджується відповідним рішенням Вищої Ради правосуддя. Виключно для цілей забезпечення здійснення суддівського самоврядування, визначення кворуму та організації зборів суддів, тут і далі у Положенні, кількістю суддів суду вважається фактична кількість суддів, які перебувають у штаті суду, до видання головою суду на підставі акта про переведення судді, звільнення судді з посади, а також у зв'язку з припиненням повноважень судді відповідного наказу.
...	...

Діяча редакція	Редакція, що пропонується
5.1. Адміністративними посадами в суді вважаються посади голови суду та заступника (заступників) голови суду.	5.1. Адміністративними посадами в суді вважаються посади голови суду та заступника (заступників) голови суду.
Голова місцевого суду, його заступник (заступники), голова апеляційного суду, його заступник (заступники), голова вищого спеціалізованого суду, його заступники обираються на посади суддів відповідного суду із числа суддів цього суду строком на три роки, але не більш як на строк повноважень судді, шляхом таємного голосування більшості суддів відповідного суду.	Голова місцевого суду, його заступник (заступники), голова апеляційного суду, його заступник (заступники), голова вищого спеціалізованого суду, його заступники обираються на посади зборами суддів відповідного суду із числа суддів цього суду строком на три роки, але не більш як на строк повноважень судді, шляхом таємного голосування більшості від кількості суддів відповідного суду.
При вирішенні питання про обрання заступників голови суду необхідно враховувати фактично зайняті посади суддів у відповідному суді, тобто виходити із кількості суддів, передбаченої абзацом другим пункту 3.8 цього положення.	При вирішенні питання про обрання заступників голови суду необхідно враховувати кількість суддів суду, передбачену абзацом першим пункту 3.8. цього положення.
Голова касаційного суду обирається на посаду із числа суддів цього суду, а заступник обирається на посаду із числа секретарів судових палат відповідного касаційного суду зборами суддів такого касаційного суду строком на чотири роки шляхом таємного голосування більшостю голосів суддів відповідного касаційного суду.	Голова касаційного суду обирається на посаду із числа суддів цього суду, а заступник обирається на посаду із числа секретарів судових палат відповідного касаційного суду зборами суддів такого касаційного суду строком на чотири роки шляхом таємного голосування більшостю голосів суддів відповідного касаційного суду.
У місцевому, апеляційному, вищому спеціалізованому суді, кількість суддів у якому перевищує десять суддів (від 11 до 30), може бути обраний один заступник голови суду; у суді, кількість суддів у якому перевищує тридцять суддів (від 31 і більше), – не більше двох заступників голови суду.	У місцевому, апеляційному, вищому спеціалізованому суді, кількість суддів у якому перевищує десять суддів (від 11 до 30), може бути обраний один заступник голови суду; у суді, кількість суддів у якому перевищує тридцять суддів (від 31 і більше), – не більше двох заступників голови суду.
...	...